రాబందుల నీడ

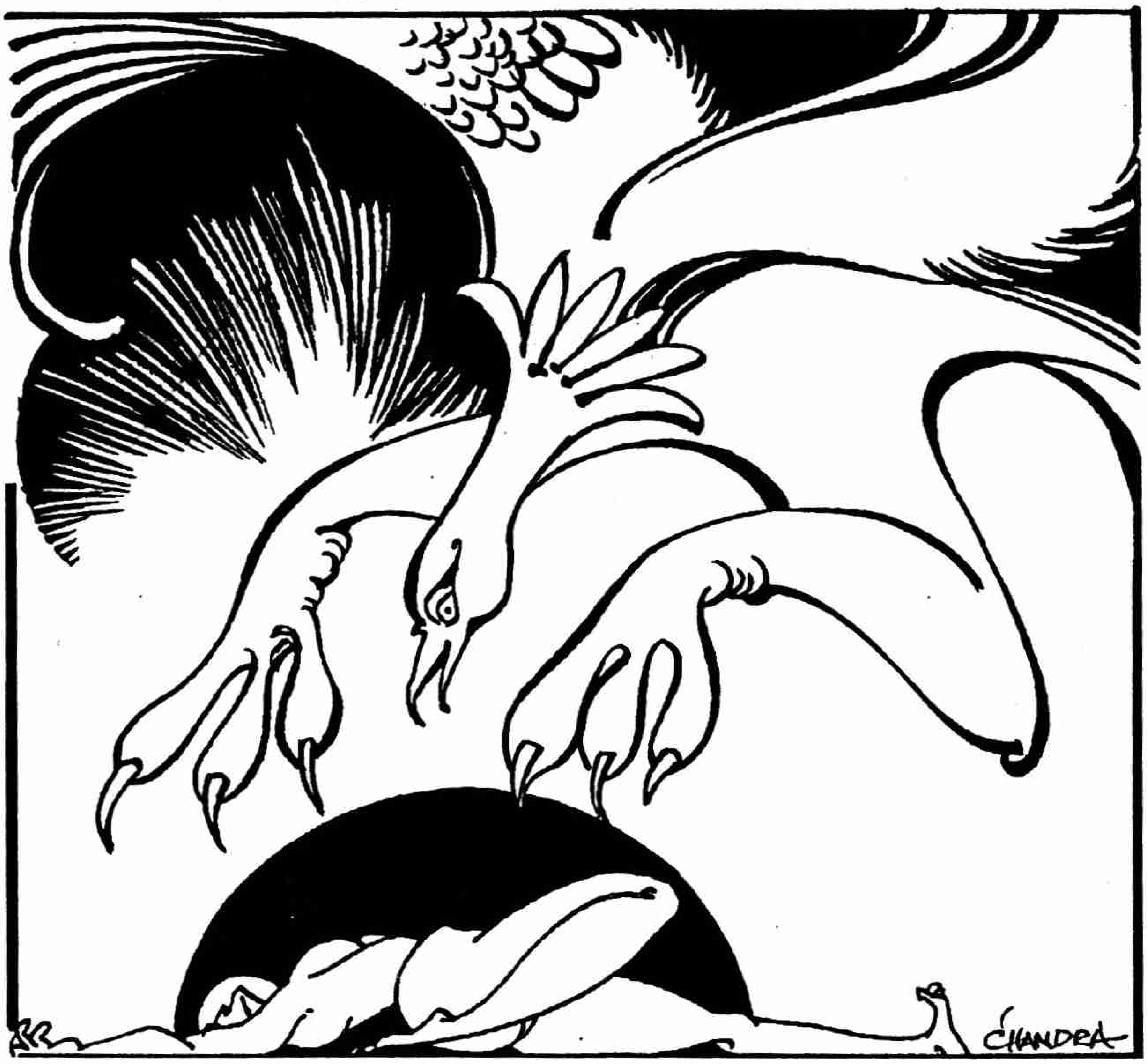

పెద్ద మఱ్ఱి చెరేటప్పటికే అరగంట పట్టింది వెంకన్నకి. ఈ లెక్కన నడక ఇంకా గంటేనా పడుతుందనుకున్నాడు. ఆరోజు పని అయిపోయిం తరువాత, సాయంత్రం, ఏడు ఏడున్నరకి భోజనం చేసి బయల్దేరాడు వూళ్ళో.... ఎప్పుడూ అలాగే ఆ టైముకే బయలుదేరతాడు. కాని ఆరోజు ఆలస్యమైంది నడక.

నిన్న పనిలో.... లారీ లోడ్ చేస్తుంటే జారి, కాలు మడతపడి కుడిపాదం బెణికింది. నిన్నటి బెణుకు ఈవాల్టికి బాగా మోపు చేసి అడుగు తొందరగా సాగనివ్వటంలేదు.

ఆలస్యం గుర్తింపు కొచ్చేటప్పటికి ఆక్కుండా వెళ్ళిపోదామనుకున్నాడు. కానీ కుడికాలు బాగా బరువుగా వున్నట్టనిపించింది. తలొంచి చూసుకుంటే పాదం చుట్టూ చీకటే తప్ప పాదం కనబట్టం లేదు.

తలెత్తి చూశాడు మర్రివేపు. రోడ్డుకి ఎడం పక్కన వందగజాల్లో ఎవరో నిలబెట్టిన పెద్ద చీకటి గొడుగులా కనిపించింది వెంకన్నకది, ఆ రోడ్డమ్మట వచ్చీ పోయేటపుడు చాలాసార్లు చూశాడు దాన్ని... చూసినప్పుడల్లా తనుండే రేకులగది గుర్తొస్తుంది. మర్రిచెట్టుకీ, తనుండే రేకులగదికీ ఏమిటో సంబంధం - ఎన్నిసార్లు ఆలోచించనా వెంకన్నకి అంతుపట్టలేదు.

ఇంచుమించు ఏడాది క్రితం మొదటిసారిగా యిదే మట్టిరోడ్డమ్మట నడుస్తూ దాన్ని చూశాడు. ఆరోజు మటుకు పెద్దగా పరికించి చూళ్ళేదు. ఏదో యాదాలాపంగా చూశాడు... చూసిన ఆ ఒక్కక్షణంలోనే తనుండే రేకులగది గుర్తొచ్చింది.... ఆ గుర్తు ఎంతోసేపు నిలవలేదు.

ఆరోజు చాలా చిత్రమైన కంగారులో వున్నాడు తను. అసలు వెళ్దాం వెళ్దాం అని చెప్పి ఆ ప్రయాణం పెట్టింది సాంబడు. తీరా చివరికి పేకాటలో కూచుని.... "మళ్లీ ఎప్పుడేనా ఎల్దాంలే. ఆట మంచి పట్టులో వుంది" అని ఎగ్గొట్టేశాడు. సాంబణ్ణి ఎలాగేనా ఆటలోంచి లేవదీయాలని ఒకటి రెండు చిన్న ప్రయత్నాలు చేసినా సాంబడు కదల్లేదు.

ఉంటున్న వూరే కొత్త వెంకన్నకి. అక్కడకొచ్చి ఆర్నెల్లు కూడా కాలేదప్పటికి.

ఉద్యోగంకోసం ఎక్కడెక్కడో దేవుళ్ళాడుతుంటే, ఈ వూళ్ళో కాకిరాయి తవ్వకం జరుగుతోందని, ఏదో పని అక్కడ దొరక్కపోదని ఎవరో చెప్పేరు. అప్పటి తన పరిస్థితిలో వెనకా ముందూ ఆలోచించకుండా, బయలుదేరి ఆ వూరొచ్చాడు. వూళ్ళో బస్ దిగేటప్పటికి యింకా వెలుగు పూర్తిగా రాలేదు. ఎదురుగా చిన్న పాక హోటలుంటే కాఫీ తాగి వాళ్ళనీ వీళ్ళనీ వాకబు చేసి నెమ్మదిగా చేరాల్సిన చోటికి చేరాడు.

అక్కడ చూసేటప్పటికి వాళ్లంతా ఓ రెండొందలమందేనా వుంటారనిపించింది. గునపాల చప్పుడూ.... సుత్తిమోతలూ.... రాళ్ళ పగుళ్ళూ.... చల్లటిగాలీ.... పల్చటి ఎండా.... చూస్తూ నిలబడిపోయాడు.

అప్పుడే బాగా పైకొస్తున్న సూర్యుడి వెలుగు ఆ పెద్దపెద్ద జేగురురంగు రాళ్ళమీద పడి మెత్తగా జారిపోతోంది..... జారిపోతున్న వెలుగులో ఆకుపచ్చ గీతలు మెరుస్తున్నాయి వాటిమీద.

ఓ కాలు మడతపెట్టిన పాంటు, చేతిలో సంచీతో నిలబడి చిత్రంగా చూస్తున్న ఆ కొత్త మొఖాన్ని అటువేపు వెళ్తున్న సాంబడే ముందుగా పలకరించాడు... "ఎవరు కావాలి" అని... అటు ఇటు దిక్కులు చూస్తున్న వెంకన్నకి ఏం జవాబు చెప్పాలో వెంటనే తట్టక సాంబణ్ణి ఎగాదిగా చూస్తుండిపోయాడు.

పొట్టిగా పిక్కలా మనిషి... చిన్న కాకీ నిక్కరు... నీలం రంగు గళ్ళ బుష్కోటు... మెళ్ళో చేతి రుమాలు... పక్క పాపిడి... చిత్రంగా కనిపించాడు సాంబడు వెంకన్నకి.

నెమ్మదిగా తేరుకుని "ఎవరూ అక్కర్లేదు" అన్నాడు చిన్నగా నవ్వు తెచ్చుకుంటూ.

ఆ నవ్వు కనిపెట్టినట్టు "పనికోసమా?" అన్నాడు సాంబడు. వెంకన్న ఔనన్నట్టు తలూపగానే దగ్గరుండి తనే తీసికెళ్ళాడు పెద్ద మేస్త్రీ దగ్గరికి.

ముందు రాళ్ళు కొట్టే పనిచ్చారు వెంకన్నకి. అలవాటు లేని పని. ఆ రోజంతా నానా యాతన పడ్డా.... సాయంత్రమయ్యేసరికి చేతుల్లాగేయి కాని తోటివాళ్ళు చేసిన పనిలో నాలుగోవంతు పనైనా చేయలేదు. ఇంక అందరూ ఇళ్ళకెళ్ళిపోతుంటే తనెక్కడి కెళ్ళాలో తోచలేదు వెంకన్నకి. అది చూసి సాంబడు అడిగేడు "కూడా యింకెవ్వరూ రాలేదు కదూ" అని వెంకన్న రాలేదన్నాడు.

"మా ఆడాళ్ళు లేరు - నిన్ననే పుట్టింటికి పురుటి కెళ్ళారు. ఐదారు నెలల్దాక నేనొక్కణ్ణే. ముందు నాల్రోజులు అక్కడుంటే తర్వాత ఏదోటి చూసుకోవచ్చు" అని. యింటికి తీసికెళ్ళాడు.

మొదటి రెండు నెలలూ సాంబడితోడుతో బాగానే గడిచిపోయాయి వెంకన్నకి. కలిసి పనిలో కెళ్ళటం, రావటం, వండుకు తినటం, పడుకోటం తప్ప పెద్దగా ముఖ్యమైన విషయాలేమీ జరుగలేదు. జరిగిన మార్పల్లా రాళ్ళు కొట్టే పనిలోంచి లారీ లోడింగు లోకి మార్చారు వెంకన్నని.

సాంబడు అప్పుడప్పుడు రాత్రిళ్ళు యింటిపట్టు నుండేవాడు కాదు. ఏ తెల్లారురఝామునో వచ్చి మొద్దు నిద్రపోయేవాడు. పొద్దున్నే పనిలో కెళ్ళటానికి ఎంతో కష్టం మీద నిద్ర లేచేవాడు.

ఒకసారి వెంకన్న చొరవగా అడిగితే చెప్పాడు సాంబడు. "పేట.... కెళ్ళొచ్చా"నని. అలా చెప్పిన తర్వాత ఆ విషయం పెద్దగా పట్టించుకోలేదు వెంకన్న.

నాలుగోనెల మధ్యలో వెంకన్న మకాం మార్చాడు. ఊరికి రాయి తవ్వకం జరిగే చోటికి అరమైలు దూరం వుంటుంది. తవ్వకం జరిగేచోట ఏ యిల్లూ లేదు. అందుకని గునపాలు, పారలు, గబేళాలు పెట్టుకోటానికి ఓ రేకుల గది కట్టించారు. వెంకన్న ఒంటి గాడని తెలిసి, వుంటే అందులో వుండమని మేస్త్రీ చెప్పాడు.

ఎప్పటికేనా ఓ గూడు అవసరమే కదాఅని మాట్లాడకుండా ఒప్పుకున్నాడు వెంకన్న. అప్పుడంతకన్నా ఎక్కువగా ఆలోచించ లేకపోయాడు.

పగలు పని జరుగుతున్నంతసేపు ఎంతో హడావిడిగా వుండే ఆ చోటు రాత్రిళ్ళు నిశ్శబ్దంగా వుండేది. క్రమేపీ అలవాటైనా.... వెంకన్నకి ఒంటరితనం బాగా తెలిసొచ్చింది. ఆ ఒంటరితనంలోనే సాంబడు చెప్పిన పేట గుర్తొచ్చింది.

తనూ పేట రావాలనుకుంటున్నాన్న సంగతి వెంకన్న సాంబడితో చెప్పటానికి మరో నెల పట్టింది. విన్న సాంబడు ముందు చిన్నగా నవ్వాడు... నవ్వి ఆ రోజు ప్రయాణం పెట్టేడు... పెట్టి పేకాటలో కూచుని లేవకపోయేటప్పటికి ఏం చేయాలో తోచలేదు వెంకన్నకి.

పేటకి దారి సాంబడు చెప్పేడు కానీ కొత్త. ముందుగా నాలుగు రోజుల్నుంచి ఆ ప్రయాణం వూహించుకోటంలో వున్న ఉబలాటం వెంకన్నని నిలవనివ్వలేదు. చివరికి ఒంటరిగానే బయల్దేరాడు. ఆ రోజు రాత్రి దృష్టంతా చేరేచోటు మీదే ఉంది. ఎక్కడ దారి తప్పి పోతుందోనని సాంబడు చెప్పిన దారి గుర్తు చేసుకోటం మీదే ఉంది. అందుకని ఆరోజు మర్రిచెట్టుని చాలా యాదాలాపంగా చూశాడు.

ఆరోజు నడవటం కూడా చాలా తొందరగా నడిచాడు వెంకన్న. పేట చేరటానికి గంట కూడా పట్టలేదు. సాంబడు చెప్పిన గుర్తుల ప్రకారం ఆ యిళ్ళ దగ్గరి కెళ్ళేటప్పటికి మరో పావుగంట పట్టింది.

వెంకన్న నడిచొచ్చిన మట్టిరోడ్డు పేట కాలవ మీద వొంతెనని కలుస్తుంది. వంతెన దాటి కుడిచేతివేపు తిరిగి కాలవమ్మటే ఎగువకి నడిస్తే నాలుగో లైటు స్థంభం దగ్గరని చెప్పాడు సాంబడు. వెంకన్న సరిగ్గా నాలుగో లైటు స్తంభం దగ్గర నిలబడి చూశాడు... రాత్రి తొమ్మిది దాటుతున్నా పేటలో సందడి తనుండే వూరుకన్నా ఎక్కువగా వున్నట్టే కనపడింది. నెమ్మదిగా రోడ్డు మీంచి పల్లంలోకి దిగేడు. ఎదురుగా పాకలు కనిపిస్తున్నాయి, వాటిలో అక్కడోటి అక్కడోటి లైట్ల వెలుగు లేకపోతే మట్టికుప్పల్లా కనిపించేవి.

"ఔనా... కాదా" అని తటపటాయిస్తూ కాసేపు నిలబడ్డాడు వెంకన్న. పది నిమిషాలు గడవక ముందే ఓ పన్నెండేళ్ళ కుర్రాడు రెండుసార్లు వెంకన్న చుట్టూ తిరిగాడు... తిరిగి 'వస్తారా' అన్నాడు నెమ్మదిగా.

'ఎక్కడికి' అన్నాడు వెంకన్న గబుక్కున.

"పాకల్లోకి" అన్నాడు కుర్రాడు మరింత నెమ్మదిగా.

అవేనని నిర్ధారణైపోయింది వెంకన్నకి. వెంకన్న రోడ్డువేపు చూస్తూ మాట్లాడలేకపోయేసరికి మరోసారి అడిగి వెళ్ళిపోయాడు కుర్రాడు.

వెళ్తున్నది పాకల్లోకే అయినా అంత చిన్న కుర్రాడితో కలిసి వెళ్ళాలనిపించలేదు వెంకన్నకి. కుర్రాడు వెళ్ళిపోయేక పాకల వేపు నడిచాడు. వీధి మొదట్లో వున్న రెండు పాకల తలుపులు వేసేసి వున్నాయి. మూడోపాక గుమ్మంలో కూచునుంది ఆమె... వెంకన్నని చూడగానే లేచి నిలబడింది. పాకలోని లైటు వెలుగు చాలా కొద్దిగా పడుతోంది వీధిలోకి. ఆ వెలుగులో ఆ మనిషి కొద్ది లావుగా, పుష్టిగా వున్నట్టు మాత్రం తెలిసింది వెంకన్నకి.

వెంకన్న దగ్గరికి రావటం చూసి ఓ అడుగు గుమ్మంలోకి వేసి... 'రండి' అంది.

ఆమె వెనకాలే లోపలి కెళ్ళాడు. వొత్తి తగ్గించుకున్న హరికెను లాంతరు తప్ప ఏం కనపడలేదు. లాంతరు హెచ్చించింది. ఆమె హెచ్చించిన లాంతరు వెలుగు అడుసు గోడమీదకి.... గోడమీది అద్దం మీదికి... అద్దంపైన దువ్వెనమీదికి పాకింది.

సాధ్యమైనంత వరకు వెలుగులోకి తిరిగింది తను. ఎత్తుగా బుగ్గ, సన్నటి గీతలా కలిసిన పెదాల అంచులు, పొడుగాటి ముక్కు, ముక్కు పుడక.... సగం విరిగినట్టు చెవికమ్మ.

ఆమె ముఖం పూర్తిగా కనబడలేదు వెంకన్నకి. చూస్తున్నానన్న గ్రహింపు లేకుండా చూస్తున్నాడు. గుండ్రటి భుజం మీంచి.... జాకెట్టు బిగువు మీంచి జారుతున్న వెంకన్న చూపుల్ని... "ఏం వుంటారా?" అన్న ఆమె మాటలు కాస్సేపు కదలకుండా చేశాయి. పెద్దగా ఏ ఆలోచనా లేకుండానే వుంటానన్నట్టు తలూపాడు వెంకన్న.

ఆమె వెళ్ళి చెక్క తలుపు దగ్గరగా లాగి గొళ్ళెం వేసి వొస్తుంటే వెంకన్న చూపులు గుమ్మందాకా వెళ్ళొచ్చాయి. తలుపు పక్కగా పొడుగాటి చెక్కబల్లుంది. నూనిసీసా.... ఓ గ్లాసు... ఇంకా ఏవో ఒకటి రెండు సీసాలు వున్నాయి దానిమీద.

తనొచ్చి లాంతరు తీస్తుంటే చూశాడు... అంతవరకు లాంతరు చిన్న అడ్డగోడమీదుంది. అదే ఆ చిన్న పాకని రెండుగా చేస్తోంది.

ఆమె లాంతరు తీసుకుని మళ్ళీ గుమ్మంవేపు వెళ్తుంటే ఏం చెయ్యాలో తోచక అలాగే నిలబడ్డాడు. క్రిందగా ప్రక్కనే పక్క పరిచుంది. అటువేపు తిరిగి లైటు పైకెత్తి తగ్గిస్తుంటే తన మెడ వెనకనుంచి వెలుగు తగ్గుతూ లాంతర్లోకి వెళ్ళిపోయింది. లాంతరు చెక్క బల్ల మీద పెట్టి దగ్గరగా వచ్చి "కూచోండి" అంది.

ఓసారి అటూ ఇటూ చూసి చెప్పు లొదిలి పక్క చివరగా కూచున్నాడు. తనూ కూచుంది.

ఇందాటికన్నా చీకటిగా వుంది. మనిషి దగ్గరగా వుండటం మూలాన్ని కనిపిస్తోంది.

"కొత్తకదూ...." అంది కొద్దిగా వెంకన్న వేపు తిరుగుతూ.

భార్యకాక యింకా ఒకరిద్దరు ఆడాళ్ళని వెంకన్న ఎరుగును. కానీ ఇలా రావటం కొత్తే.... ఆమె కెలా తెలిసిందా అనుకున్నాడు.

"బాగా అలవాటున్నాళ్ళయితే బేరాలాడకుండా వూరుకోరు" అంది నెమ్మదిగా నవ్వుతూ.

వెంకన్నా నవ్వాడు. జేబులోంచి డబ్బు తీశాడు.

"తర్వాత ఇవ్వొచ్చులెండి" అంది దగ్గరగా జరుగుతూ.

ఆరోజు వెంకన్న బాగా తొందరపడ్డాడు. ఉద్రేకపడ్డాడు. ఎంతోసేపు గడవకుండానే ఆపుకోలేనంత నిద్దరొచ్చింది. నిద్రపోయే లోపల జరిగినవాటిలో బాగా గుర్తుగా తెలిసిందొక్కటే వెంకన్నకి.

"రాత్రంతా ఉంటారా?" అని ఆమె అడగటం.

ఆరునెల్లుగా అలవాటులేని పనిలో, రాళ్ళు కొట్టటంలో, లారీలు నింపటంలో అలిసిన వెంకన్న వొళ్ళు, మనసు విశ్రాంతిగా పడుకున్నాయి ఆ రాత్రి. తెలతెలవారుతుండగా మెలుకువొచ్చింది వెంకన్నకి.

పక్కకి తిరిగి చూశాడు. చాలా అడ్డదిడ్డంగా పడుకునుంది. అరచేతి మీద ఓ బుగ్గ పరుచుకునుంది. రెప్పలు నిండుగా మూత పడున్నాయి.

రాత్రికన్నా బాగా కనపడింది ముఖం. మళ్ళీ ఎక్కడేనా చూస్తే పోల్చుకోగల డిప్పుడు. అలాగే తన ముఖంలోకి చూస్తుంటే గబుక్కుని భార్య ముఖం గుర్తొచ్చింది వెంకన్నకి. పోలిక ఎక్కడో ఉన్నట్టు తోచింది. అది తృప్తో, ఇబ్బందో తెలియకపోయినా ఓ చిత్రమైన అనుభూతి కలిగింది.

ఆరోజు పనిలోకి రావటానికి ఓ గంట ఆలస్యమైంది. సాంబడు కనిపించి "రాత్రి వెళ్ళేవా?" అనడిగేడు నవ్వుతూ.

ఇంచుమించు ఆ రోజంతా గుర్తొస్తూనే వుంది గడిచిన అనుభవం. తనకన్నా ఎక్కువగా ఆ పాక, పరిసరాలు గుర్తొచ్చాయి. మర్నాడు మరీను. అతికష్టం మీద నాల్రోజులాగ్గలిగాడు. ఐదోరోజు మళ్ళీ బయల్దేరాడు.

రెండోసారి నడకలో దారి బాగా అలవాటుగా ఉంది. పెద్ద మర్రి, చెరువు, వొంతెన, నడక తరగడానికి గుర్తులుగా ఏర్పడ్డాయి. పాక దగ్గర కెళ్ళేటప్పటికి తలుపేసుంది. ఒకటి రెండు నిమిషాలు నిలబడ్డాడు వెంకన్న. ఇబ్బందిగా అనిపించింది. ఓ ఐదు నిమిషాలు గడిచినా పాక తలుపులు తెరుచుకోలేదు. మరో పాకలోకి వెడదామా అనుకున్నాడు. అనుకోడంలోనే ఆ ఆలోచన తెగిపోయింది. నెమ్మదిగా వెనక్కి నడచి రోడ్డు దగ్గర కెళ్ళాడు. మనసంతా ఏదోలా అనిపిపంచినా, ఆమెని వెంటనే చూడాలని బలమైన కోరిక పుట్టింది.

కాస్సేపటూ ఇటూ తిరిగి మళ్ళీ వెళ్ళాడు. గుమ్మం దగ్గరే గుర్తుపట్టి లోపలికి తీసికెళ్ళిందామె.

అంతకు ముందే తను రావటం, ఇబ్బందిగా నిలబట్టం, వెనక్కి వెళ్ళటం ఇవన్నీ చెప్పాలనుకున్నాడు. కానీ చివరికి "ఇందాక వచ్చి కాస్సేపు నిలబడి వెనక్కి వెళ్ళాను" అని అనగలిగాడు పొడిగా. తలవొంచుకోటం తప్ప ఆమేం మాట్లాడలేదు. వెళ్ళి తలుపేసొచ్చింది.

ఆ రాత్రి వెంకన్నే ఎక్కువగా మాట్లాడాడు. ఆమె పేరు అడిగాడు, ఒకటి రెండుసార్లు 'వరాలు' అని పేరుతో పిలిచాడు కూడా. మొదటి రోజుకన్న దగ్గరగా అనిపించింది ఆమె. ఇద్దరూ ఆ రాత్రి చాలాసేపు నిద్దరపోలేదు. తెల్లారి వెళ్ళిపోతూ -

'మళ్ళీ వారం ఇదేరోజు వస్తా'నని చెప్పాడు వెంకన్న.

ఆ తర్వాత చాలాసార్లు వెళ్ళాడు. వెళ్ళిపోయేటప్పుడు మళ్ళీ ఎప్పుడొచ్చేదీ చెప్పి వెళ్ళేవాడు. వెంకన్న వెళ్ళినప్పుడల్లా ఆమె గుమ్మం దగ్గరే కూచునుండేది.

ఏడాదిగా తనతో కలిసి గడిపిన రాత్రుళ్ళలో ఎన్నో అనుభవాలు పోగేసుకున్నాడు వెంకన్న.

వరాలు విషయాలు చాలా తెలిశాయి వెంకన్నకి. ఒక్కోసారి రెండు మూడు రోజులు ఆమె

భోజనం లేకుండా టీలతో గడుపుతుందని తెలిసి చాలా బాధపడ్డాడు. అది తెలిసిం తరువాత తను వచ్చినప్పుడల్లా తినగా మిగిలిన అన్నం వున్నా, కూరున్నా, ఏదున్నా తీసుకొచ్చి పెట్టేవాడు. ఒక్కోసారి మొత్తమంతా మూట కట్టుకొచ్చేవాడు. ఇద్దరూ కలిసి కబుర్లు చెప్పుకుంటూ తినేవారు.

వరాల్తో ఏదో ఒకటి మాట్లాడుతుంటే హాయిగా ఉండేది వెంకన్నకి. తను చేసే పని గురించి, నడిచొచ్చే దారి గురించి, సాంబడి గురించి, ఇలా... వరాలు దగ్గర ఏం దాచుకోలేదు వెంకన్న. చెప్పగలిగిన వన్నీ, చెప్పాల్సినవన్నీ చెప్పాడు. వరాలూ చాలా విషయాలు చెప్పేది.

ఒకళ్ళ నుంచి ఇంకొకళ్ళు దాచుకోవాల్సిన రహస్యాలేం వుండేవి కావు. ఇద్దరికీ భయాల్లేవు. కట్టుబాట్లు లేవు. అబద్ధాల్లేవు. తృప్తిగా ఉండేది కలిసున్నపుడల్లా, తన దగ్గరి కొచ్చేవాళ్ళ గురించి, వాళ్ళ ప్రవర్తన గురించి చాలా మామూలుగా చెప్పేది ఆమె.... అన్నిట్లాగే అదీ వినేవాడు వెంకన్న. ఆ పాకలో వస్తువులు, ఆమె తెలిసినట్టే ఆ పాకచుట్టూ ఉండే బతుకులూ, తిండి తిన్నా లేకపోయినా తప్పనిసరిగా కట్టాల్సిన అద్దెలూ... ఒంటిని దొలుచుకుతినే రోగాలూ... వాటితోపాటు పోలీసుల మామూళ్ళు, పీడింపులు అన్నీ తెలిశాయి వెంకన్నకి ఏడాదిలో...

★ ★ ★

రోడ్డు పక్కగా కూచున్న వెంకన్న ఒకసారి కుడి పాదాన్ని తడిమి చూసుకున్నాడు. కొద్దిగా వాచినట్టనిపించింది. పొద్దునా చెప్పు తొడగనివ్వలేదు. రెండు వారాల క్రితం వరాలు దగ్గర్నించి వొచ్చేప్పుడు ఈరోజు వస్తానని చెప్పేడు. ఎదురు చూస్తుంటుంది. తను ఎదురు చూట్టం ఎలా వుంటుందో వెంకన్నకి తెలుసు.

ఆ గుమ్మంలో కూచుంటే ఎవరో ఒకరు రాబోతారు పాకలోకి, వద్దని వాళ్ళతో చెప్పినా..... సంపాదన మీద ఆశ పీకుతూనే ఉంటుందట... ఆ విషయం ఆమే చెప్పిందోసారి.

నెమ్మదిగా లేచాడు వెంకన్న... పెద్ద మర్రి దాటి ముందుకు నడిచాడు. వెంకన్నకి దారిలో మర్రిలాగే మరో గుర్తు చెరువు... దాన్ని చూసినప్పుడల్లా పుట్టి పెరిగిన వూరు. ఆ వూళ్ళో పెద్ద చెరువు గుర్తొస్తాయి. చెరువుతోపాటు అక్కడ గడపిన రోజులు, పెళ్ళి... మొదటి కాన్పులో పోయిన భార్య - ఇలా తెరలు తెరలుగా అడుగుల్తో పాటు ఆలోచనలు కదుల్తాయి.

ఇదివరకు పేట వెళ్ళానుకున్నప్పుడల్లా ఏ గొడవా వుండేది కాదు. కానీ మూణ్ణెలుగా మేస్త్రీ గొడవ పెడుతున్నాడు - ఎలా తెలిసిందో? ఇప్పటికే ఐదారుసార్లు చెప్పాడు... "నువ్వు రాత్రిళ్ళు షెడ్డులో ఉండటం లేదట. సామాను జాగ్రత్త అని" పోనీ వూళ్ళో ఏదేనా ఇల్లు చూసుకొని మారిపోదామంటే మేస్త్రీ పడనివ్వడు... "నువ్వేదో పని చేస్తావని కాదు. రాయి పనిలో కెలాగూ పనికిరావు షెడ్లో ఉంటావనే ఇందులోనైనా వుంచుకుంది" అన్నాడు తెగేసి మేస్త్రీ. ఆరోజు నుంచి ఆ రేకుల గదిలో ఒంటరితనం మరీ ఇబ్బందిగా ఉంది. 'ఈ ఆలోచనల్తో.... చీకటిలో.... కాలు నెప్పితో ఈ ప్రయాణాలు లేకుండా వుంటే... తనని, ఆ పాకలో వచ్చి పోయేవాళ్ళ మధ్య లేకుండా తీసుకొచ్చి తనతోనే తన దగ్గరే ఉంచు...' ఎదురు గొప్పు తగిలి కొద్దిగా తూలాడు వెంకన్న.

ఎంత తొందరగా నడవాలనుకున్నా గంట పైనే పట్టింది అక్కడికి చేరడానికి. సందు మొగ లోంచే చూశాడు పాక గుమ్మం వైపు. వరాలు అక్కడ కూచుని లేదు.

పాక తలుపు ఓరగా వేసుంది. దగ్గరి కెళ్ళి నెమ్మదిగా తోశాడు. లోపల లాంతరు ఆరిపోతున్నట్టు

వెలుగుతోంది... చాప మీద వెల్లకిత్తలా చీకటి పోగులా పడుకునుంది తను.

'నిద్దరపోతోంది....' అనుకున్నాడు.

నెమ్మదిగా తల కదిపింది... వెంకన్న వేపు చూసి ఎడంచెయ్యి కొద్దిగా ఎత్తింది.

"ఏమైంది?" అన్నాడు వెంకన్న. లాంతర్ ఒత్తి పెద్దది చేస్తూ.

"జరం... కడుపు నొప్పి..." అంది చాలా చిన్నగా... ఒణుకుతూ వినిపించింది వరాలు మాట. చాపమీద పక్కనే కూచున్నాడు. మెడమీద చెయ్యేసి చూశాడు. వేళ్ళ చివర్లలోంచి వేడి ఆరిచేయంతా పాకింది. వెంకన్న చేతిని తీసేసుకోబోతుంటే తన చేత్తో పట్టుకుంది వరాలు.

పదిహేను రోజుల క్రితం తను చూసిన మనిషిలో ఈ మనిషి సగం లేదనిపించింది వెంకన్నకి. ఎన్నాళ్ళ నుంచో తన లోపల దాక్కుని పీక్కుతింటున్న రోగం... లోపలికేం దొరక్క, బయట పడినట్టు నీరసించి పోయింది వరాలు. బట్టలు బాగా మాసిపోయున్నాయి. చీర కుచ్చిళ్ళు వూడదీసినట్టు చాలా ఒదులుగా ఉన్నాయి.

చుట్టూ ఓసారి చూశాడు వెంకన్న, తను పడుకున్న పక్కకి పక్కనే గోడవారగా ఎన్నో వుమ్ములు తడిగా మెరుస్తూ కనిపించాయి.

"ఆకలేస్తోందా?" అన్నాడు... వేస్తోందన్నట్టు తలూపింది. నెమ్మదిగా తన చేతిలోంచి చేతిని తీసుకొని లేచాడు. బల్లమీద గ్లాసుంటే తీసుకొని బైటికి నడిచాడు. రాత్రి ఆ టైములో ఒంతెన మీద తప్ప దగ్గర్లో మరే దుకాణం వుండదు. అక్కడి కెళ్ళి రెండు బన్ రొట్టెలు కొన్నాడు. గ్లాసులో టీ పోయించాడు. జేబులో ఉన్న ఒక్కనోటు ఇస్తే నాలుగు రూపాయి కాయితాలు, కొంత చిల్లరా ఇచ్చాడు దుకాణం వాడు.

వెంకన్న లోపలి కొస్తుంటే తను నెమ్మదిగా లేచింది. జ్వరానికి నాలుక చచ్చి రుచి తెలియలేదు. ఆకలి మరీ ఎక్కువైంది. ఎంతో ఆత్రంగా అందుకున్న రొట్టెలో సగం కన్న ఎక్కువ తినలేకపోయింది. వెంకన్న బలవంతం మీద.... టీలో ముంచుకొని మిగిలిన సగం తింది. తిన్నాక నెమ్మదిగా వొరిగి మళ్ళీ పడుకుంది. మిగిలిన రొట్టె పొట్లం కట్టి బల్లమీద పెట్టి, కాసిన్ని నీళ్ళు తాగొచ్చి తన పక్కనే అడ్డగోడకి చేర్లబడి కూచున్నాడు. నెమ్మదిగా తల తిప్పింది వెంకన్న వేపు. లైటు వెలుగులో.... ఆ కళ్ళల్లో సన్నటి నీటి పొర కనిపించింది వెంకన్నకి.... వరాలు పెదాలు, బుగ్గలు వొణికాయి - ఏదో చెప్పాలన్నట్టు... నెమ్మదిగా నీరసంగా... చివరికి "నువ్వూ పడుకో" అంది.

అలాగే అన్నట్టు తలూపేడువెంకన్న. లైటు తగ్గించి తన తల నిమురుతూ పక్కనే ఇందాకటిలాగే గోడ కానుకొని కూచున్నాడు. నూని ఎండిపోయి, దుమ్ము పట్టిన వెంట్రుకలు గరుగ్గా తగులుతున్నాయి వేళ్ళకి. తలెత్తి పైకి చూశాడు.... పాక కప్పు చీకటిగా... చీకటి గూడు కట్టుకున్నట్టు కనిపించింది.... నెమ్మదిగా కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

కాస్సేపటికి.... మొదటి నిద్ర తెర కళ్ళని నిండుగా ముంచేస్తుంటే వెంకన్న కళ్ళ ముందు చీకటి గూడు కనిపించింది... అందులోంచి ఎన్నో రాబందులు రెక్కలాడించుకుంటూ బైటి కొచ్చాయి. రకరకాల రంగులున్నాయి వాటికి... కొన్ని పాకంతా కలయ తిరిగాయి... కొన్ని పాక చుట్టూ ఎగిరాయి... ఓ రాబందుకి చిత్రంగా ఎర్రటి టోపీ ఉంది... మరో రాబందు కారాకిళ్ళీ నములుతూ, ముక్కులోంచి అప్పుడప్పుడు రక్తాన్ని వుమ్మేస్తోంది.

అలా మగతగా రెండు మూడు గంటలు పడుకున్నాడు వెంకన్న. మధ్యలో అలికిడైతే వులిక్కిపడి లేచాడు.

వరాలు మెలికలు తిరిగిపోతోంది.... ఆయాసపడుతోంది... లైటు హెచ్చించాడు.

మూలుగుతూ పాములా మెలికలు తిరుగుతోంది. వెంకన్న లేవటం చూసి నెమ్మదిగా వెంకన్నని పట్టుకొని లేచింది. బైటికి తీసుకెళ్ళమన్నట్టు సైగ చేసింది. గుమ్మం దాటుతుండగానే పెద్దగా వాంతి చేసింది. కాసిని మంచి నీళ్ళిచ్చాడు... సొమ్మసిల్లిపోయి పడుకుంది కాసేపు... నొప్పి తగ్గలేదు. మూలుగుతూనే వుంది. ఆయాసపడుతూనే ఉంది. ఏం చెయ్యాలో తోచలేదు వెంకన్నకి.

"ఏదేనా మందెయ్యాలి" అనుకున్నాడు. డబ్బు లేదు, నాలుగు రూపాయలే ఉంది. నెమ్మదిగా కుదుపుతూ అడిగాడు, "డబ్బుందా" అని. అలాగే ఆయసపడుతూనే లేదన్నట్టు సైగ చేసింది వరాలు.

మొదటికన్నా ఆయాసం ఎక్కువౌతోంది. మాటిమాటికీ పొట్ట పట్టుకొని, కాళ్ళు ముడుచుకొని బాధపడుతోంది వరాలు. వెంకన్న ఇక ఉండలేకపోయాడు. గబుక్కున తలుపు తీసుకొని బైటికి నడిచాడు.

పాకల మధ్యలో, ఆ పెంకుటిల్లు తెలుసు వెంకన్నకి. గబగబా వెళ్ళాడు రంగమ్మిల్లది. ఇంచుమించు ఆ పాకలన్నీ ఆమెవే. ప్రతి పాకకి పదిహేను రూపాయలు అద్దె. అలా వొళ్ళమ్ముకునే వాళ్ళు కాకుండా మరెవ్వరేనా ఉంటే మూడు రూపాయలకన్నా ఎక్కువ అద్దె ఇవ్వరు ఆ పాకలకి. పాకల్లో వాళ్ళ దగ్గర నెల కాగానే రాక్షసిలా అద్దె వసూలు చేస్తుంది రంగమ్మ. దగ్గరికేసున్న తలుపుని దబదబ బాదాడు వెంకన్న. లోపల్నుంచి గొణుగుతూ వచ్చి తలుపు తీసింది రంగమ్మ. వరండాలో లైటేసింది. వెంకన్నని చూసి, "ఏంటి" అంది విసుగ్గా, నోరంతా తెరుస్తూ. కారాకిళ్ళీకి గారపట్టిన పెదాల్నిండా పాకింది వెలుగు.

"డబ్బుందా, ఓ పది రూపాయ"లన్నాడు.

వెంకన్నకు రంగమ్మ తెలుసు. కాని రంగమ్మకి వెంకన్నెవరో తెలియదు.

"డబ్బేమిటి, ఎవరు నువ్వు" అంది.

"ఆ పాకలో వరాలుకి జ్వరంగా ఉంది. వెంటనే డాక్టర్ని తీసుకురావాలి. మళ్ళీ డబ్బు రేపిస్తా, ఉంటే తొందరగా ఇవ్వండి" అన్నాడు వెంకన్న.

"అర్ధరాత్రి నా దగ్గరెక్కడుంటుంది డబ్బు? పాకలో వాళ్ళకి మామూలే, జబ్బులు. కొత్తేం కాదు. డాక్టరు వొద్దు, ఏం వొద్దు. అయినా మధ్యలో నీకెందుకీ గొడవ? వెళ్ళు. వెళ్ళు." అంది. రంగమ్మ డబ్బు ఇవ్వదని నిర్ధారణగా తెలిసిపోయింది వెంకన్నకి. కనీసం డాక్టరు ఇల్లన్నా అనవాలు చెప్పమన్నాడు. విసుక్కుంటూనే చెప్పింది.

వెంకన్న తిరిగొచ్చేటప్పటికి వరాలు కదలకుండా శోషొచ్చినట్టు పడుకుంది. ముందు ఏదో తెలీని భయం వేసింది వెంకన్నకి. భుజం పట్టుకుని కుదిపాడు. నెమ్మదిగా కళ్ళు తెరిచింది. తెచ్చిన బిళ్ళ వేసి మందు తాగించాడు. బిళ్ళ మింగుతున్నప్పుడు, మందు తాగుతున్నప్పుడు వెర్రిగా చూసింది వరాలు వెంకన్న వేపు.

ఆ తర్వాత తెల్లారటానికి మిగులున్న రెండు గంటల్లో జరగాల్సినవన్నీ చాలా తొందరగా జరిగిపోయాయి.... మళ్ళీ ఇంకోసారి మందుతో సహా లోపల మిగిలిపోయిన రొట్టెనీ, వోపికనీ కక్కుకుంది వరాలు.... కాసేపు కోడిపెట్టలా గింజుకుంది నెప్పితో. తెలతెలవారుతుండగా.... వెంకన్న చేతిని తన

చెంపమీదికి లాక్కుంటూ.... వెర్రిగా వెంకన్న వేపు చూస్తూ... ఆయాసపడుతూ చచ్చిపోయింది.

వెంకన్నకి ఏడుపు రాలేదు చాలాసేపు. కాస్సేపటికి లేచి నెమ్మదిగా వెళ్ళి రంగమ్మని నిద్దరలేపి సంగతి చెప్పేడు. తిట్టుకుంటూనే వచ్చింది.

ఎవరెవరికో కబురుపెట్టింది. నలుగురైదుగురు రొచ్చారు కాస్సేపటికి. ఎండ పొడ పడుతుండగా చాపతో సహా వరాల్ని పాక బైటికి తీసుకొచ్చారు. మామూలుగా తిరిగే జనం సందడి ఎక్కువైంది. కొంచెం దూరంగా రాయి మీద కూర్చున్నాడు వెంకన్న. పడుకున్న వరాలు వేపు చూస్తూ....

రోడ్డమ్మట వెళ్తూ ఆగి వింత తెలుసుకుంటున్న ఎవరో మనిషికి ఇంకొకళ్ళెవరో చెప్పారు. "ఏముంది మామూలే. దిక్కులేని చావు. నీతిలేని మనుషులింకెలా ఛస్తారు?" అని.

ఆ మాటలు వెంకన్నకీ వినపడ్డాయి. నీతిలేక కాదు చచ్చిపోయింది. డబ్బులేక. సరైన బతుకులేక. చాలీచాలని సంపాదన పీక్కుతినే రాబందుల నుంచి రక్షణలేక, పెరిగే రోగాలు బాగు చేయించుకోలేక! అంతేకాని నీతి లేక కాదు" అనుకున్నాడు. అందుకే కళ్ళ నిండుగా నీళ్ళొచ్చాయి.

ఆ నీళ్ళు గొణుక్కున్నాయి "వరాలు ఇంకా నాలుగు రోజులు బతికుంటే, బతికుంటే" అని.

మరో గంటకి ముసలి ఎద్దొకటి మునిసిపాలిటీ బండిని లాక్కొచ్చింది. ఇద్దరు సాయంపట్టి వరాలుని అందులో ఎక్కించారు. ఎవరూ ఏడవలేదు. బండి కదలకుండానే చాలామంది పాకల్లోకి వెళ్ళిపోయారు.

ఆశ చావక, అంత తొందరగా వదులుకోలేక వెంకన్నే ఆ బండి వెనక కొంతదూరం నడిచాడు.

• 'వసుధ' మాసపత్రిక తొలి సంచిక, జనవరి 1971